

Ekonomický styl myšlení II

11. přednáška

6. května 2024

Obsah přednášky

1. Pracovní trh

odvození nabídky práce a poptávky po práci
rovnováha na trhu práce

2. Nezaměstnanost

měření a typologie

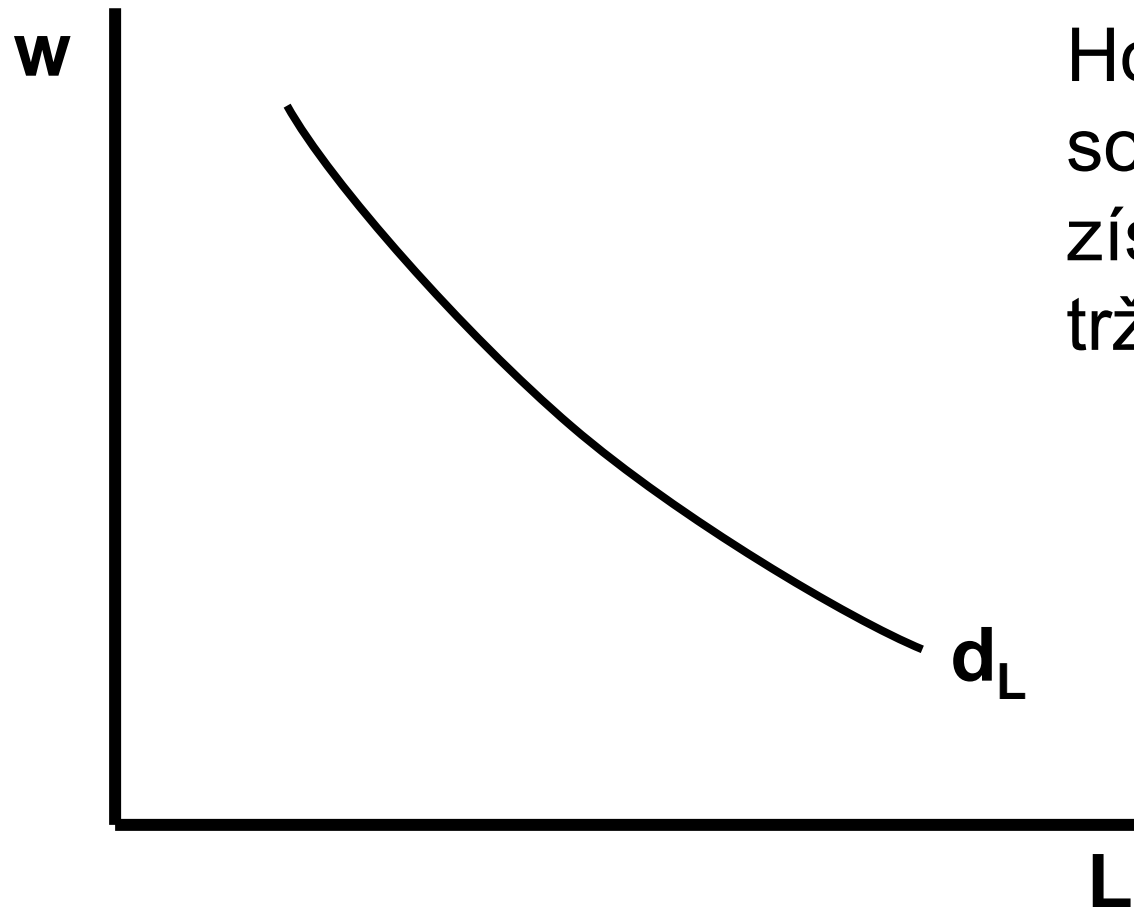
1. Pracovní trh – trh práce

- Navazujeme na téma probírané v minulém semestru. Částečně tedy jde o opakování.
- Práce = výrobní faktor
 vyznačuje se specifiky
- Nabídku práce tvoří domácnosti.
- Poptávku po práci tvoří firmy.

Odvození poptávky po práci

- Poptávku po práci lze chápat jako poptávku odvozenou.
- D_L je dána (jako u všech VF) mezním produktem, resp. příjmem z MP (MRP_L)
- Svoji roli sehrávají též množství a ceny ostatních výrobních faktorů.

Poptávka po práci (individuální)

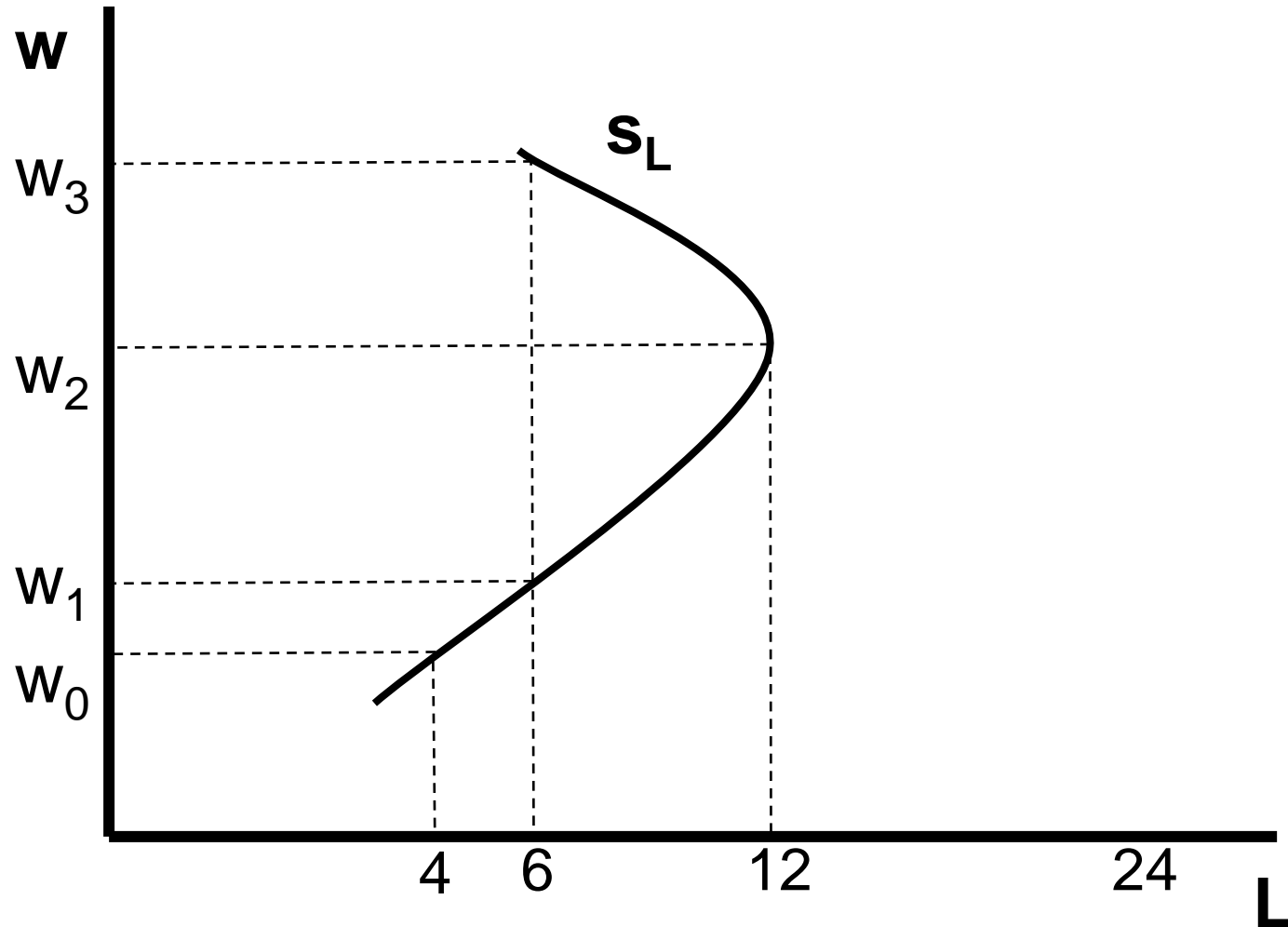

Horizontálním
součtem
získáme
tržní poptávku

Odvození nabídky práce

- Majitelem výrobního faktoru práce, tzn. nositelem pracovní síly je člověk (jedinec, domácnost).
- Domácnost volí mezi volným časem a časem věnovaným práci, který přináší důchod a tím umožňuje spotřebu.
- Nabídka práce je závislá na reálné mzdě.

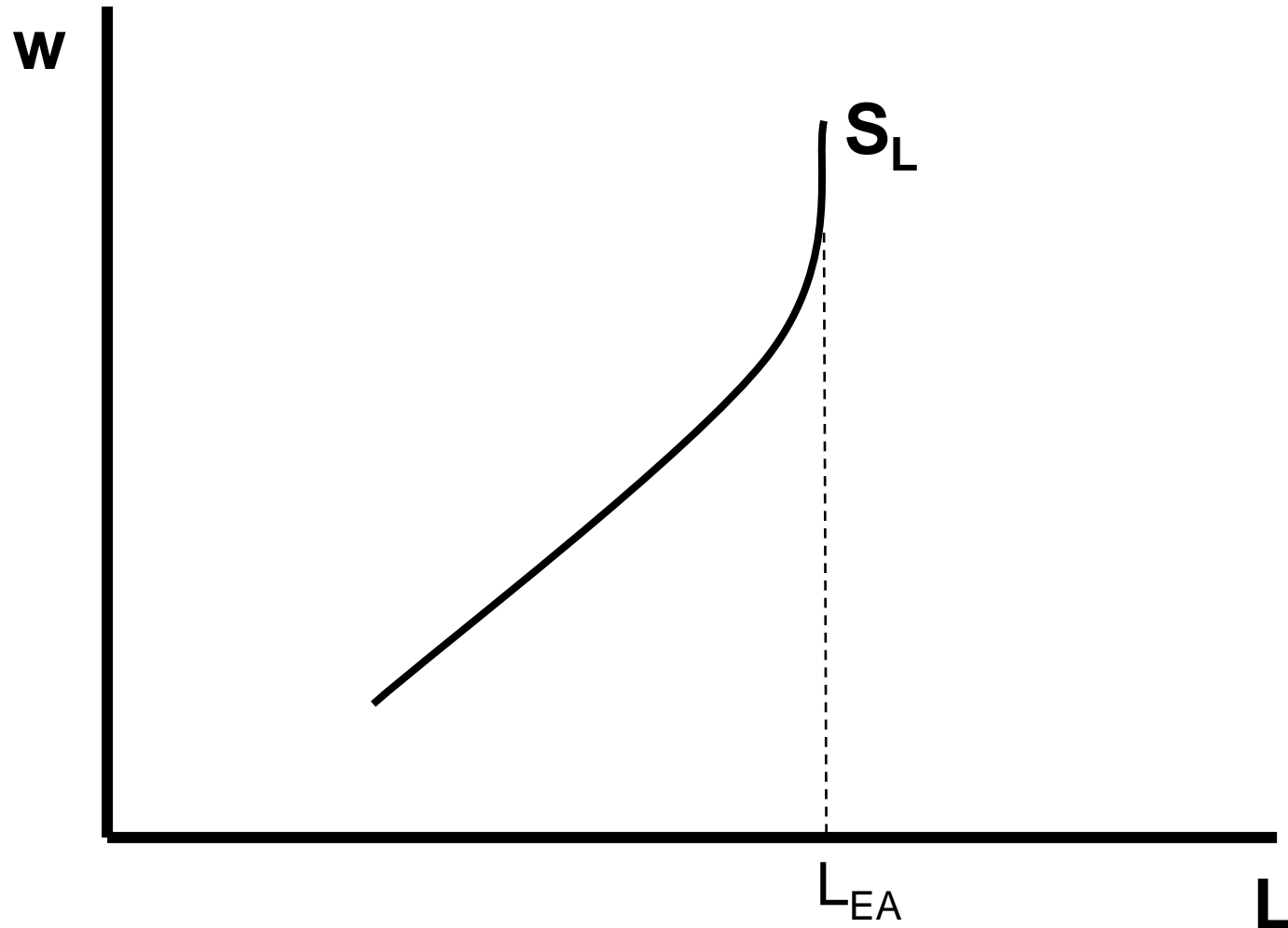
Individuální nabídka práce

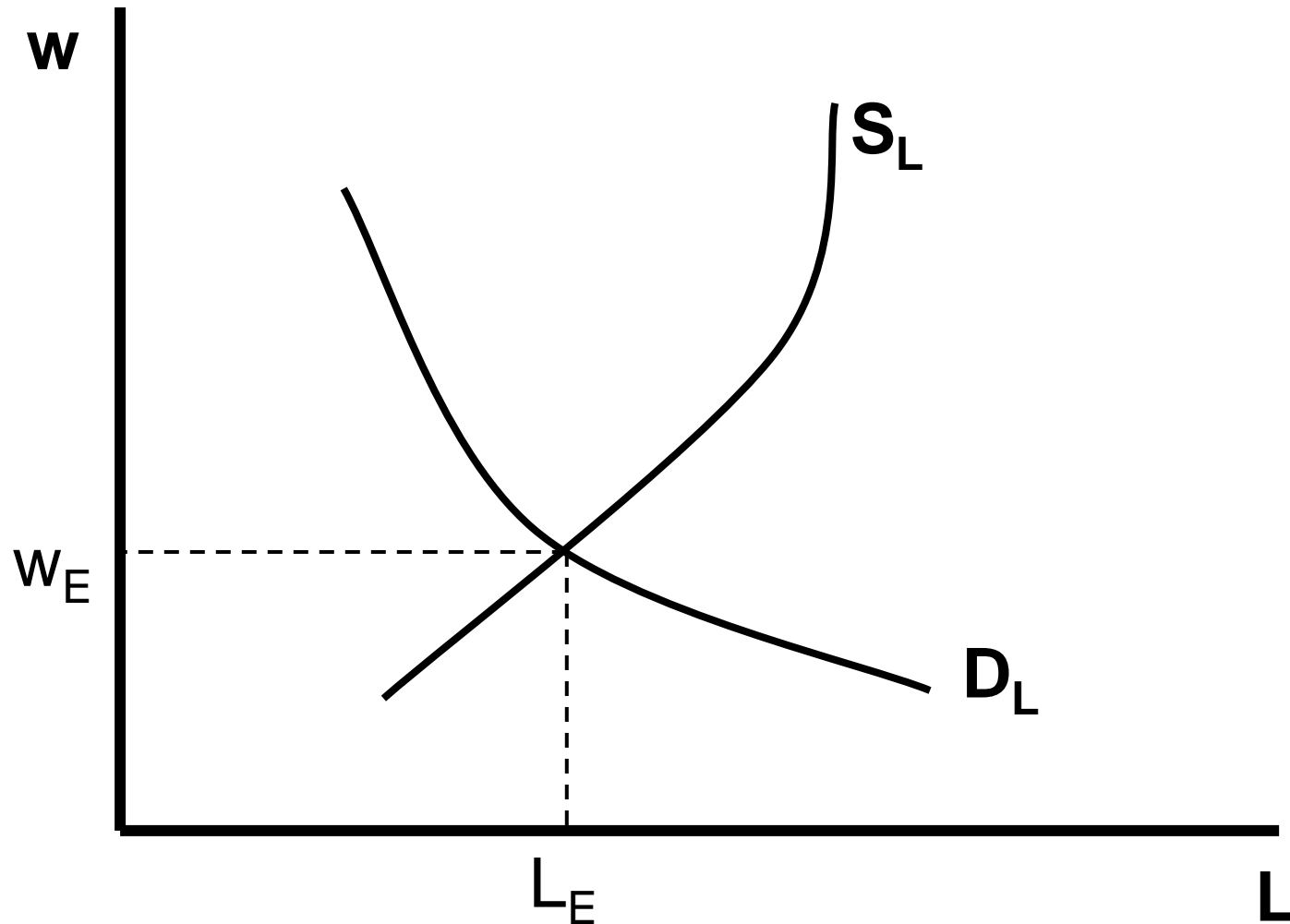
Individuální nabídka práce

- Substituční efekt (SE) důsledek: se zvyšující se mzdou se zvyšuje nabízené množství práce.
- Důchodový efekt (IE) důsledek: se zvyšující se mzdou množství nabízené práce klesá.
- Do úrovně mzdy w_2 převládá substituční, poté převládá důchodový efekt.

Tržní nabídka práce

Rovnováha na pracovním trhu

Proč mzdová sazba spíše roste než klesá?

- Mzdová sazba má tendenci růst.
- Jde o specifickou cenu – plní reprodukční funkci (je hlavním zdrojem důchodu většiny domácností).
- Smlouvami je vyvíjen tlak na růst mezd (je bráněno poklesu).
- Vliv odborů se projevuje tlakem na růst mezd.

Faktory ovlivňující nabídku a poptávku po práci

- Práce je prostředkem k získání statků nutných k uspokojování potřeb.
- Nabídka práce je ovlivněna mimoekonomickými faktory (sociálními a demografickými).
- Naopak poptávka po práci je určována zejména ekonomickými faktory.

2. Nezaměstnanost

- Pomocí míry nezaměstnanosti je možné popsat stav a vývoj na trhu práce.

- Pojmy:

zaměstnaný (člověk, který pracuje)

nezaměstnaný (člověk práceschopný, který je ochoten pracovat, ale momentálně nepracuje)

ekonomicky aktivní obyvatelstvo (zaměstnaní a nezaměstnaní)

Měření nezaměstnanosti

- Nezaměstnanost se nejčastěji měří pomocí míry nezaměstnanosti:

$$u = \frac{U}{L} \times 100 \qquad L = U + E$$

L...počet ekonomicky aktivních v ekonomice

U...počet nezaměstnaných

E...počet zaměstnaných

Míry nezaměstnanosti

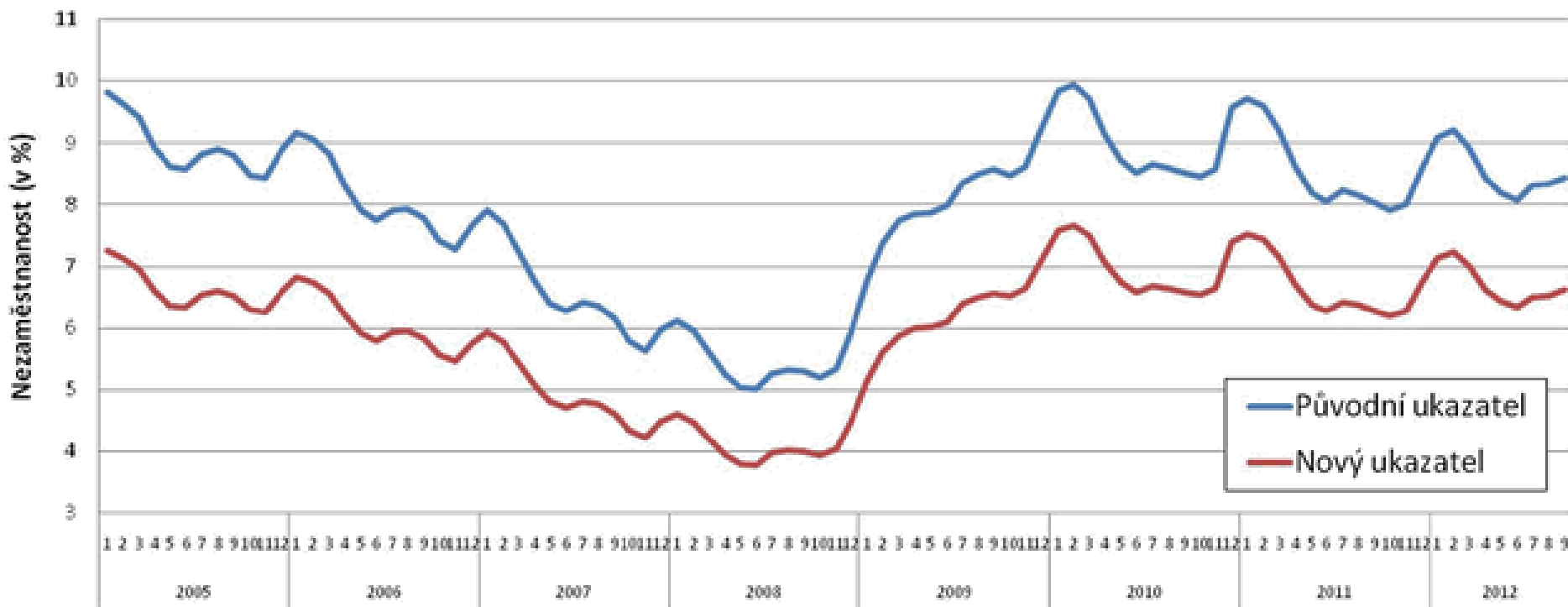
- Dle metodiky MPSV je za nezaměstnaného považován ten, kdo nemá práci a zároveň:
 - ji aktivně hledá;
 - je schopen do práce okamžitě nastoupit.
- Rozlišujeme zejména podíl nezaměstnaných (dříve míra registrované n.) a obecnou míru nezaměstnanosti. Existuje však řada specifických měř nezaměstnanosti.

Vybrané míry nezaměstnanosti

	průměr 2020	průměr 2021	průměr 2022	průměr 2023	březen 2024
Obecná míra nezaměstnanosti	2,6 %	2,8%	2,2%	2,6%	3%
Podíl nezaměstnaných	3,5 %	3,8 %	3,4%	3,6%	3,9%

Zdroj dat: ČSÚ a MPSV

Obr. 1: Původní míra registrované nezaměstnanosti
ve srovnání s novým ukazatelem -
podílem nezaměstnaných 15-64 let, ČR

Zdroj: ČSÚ

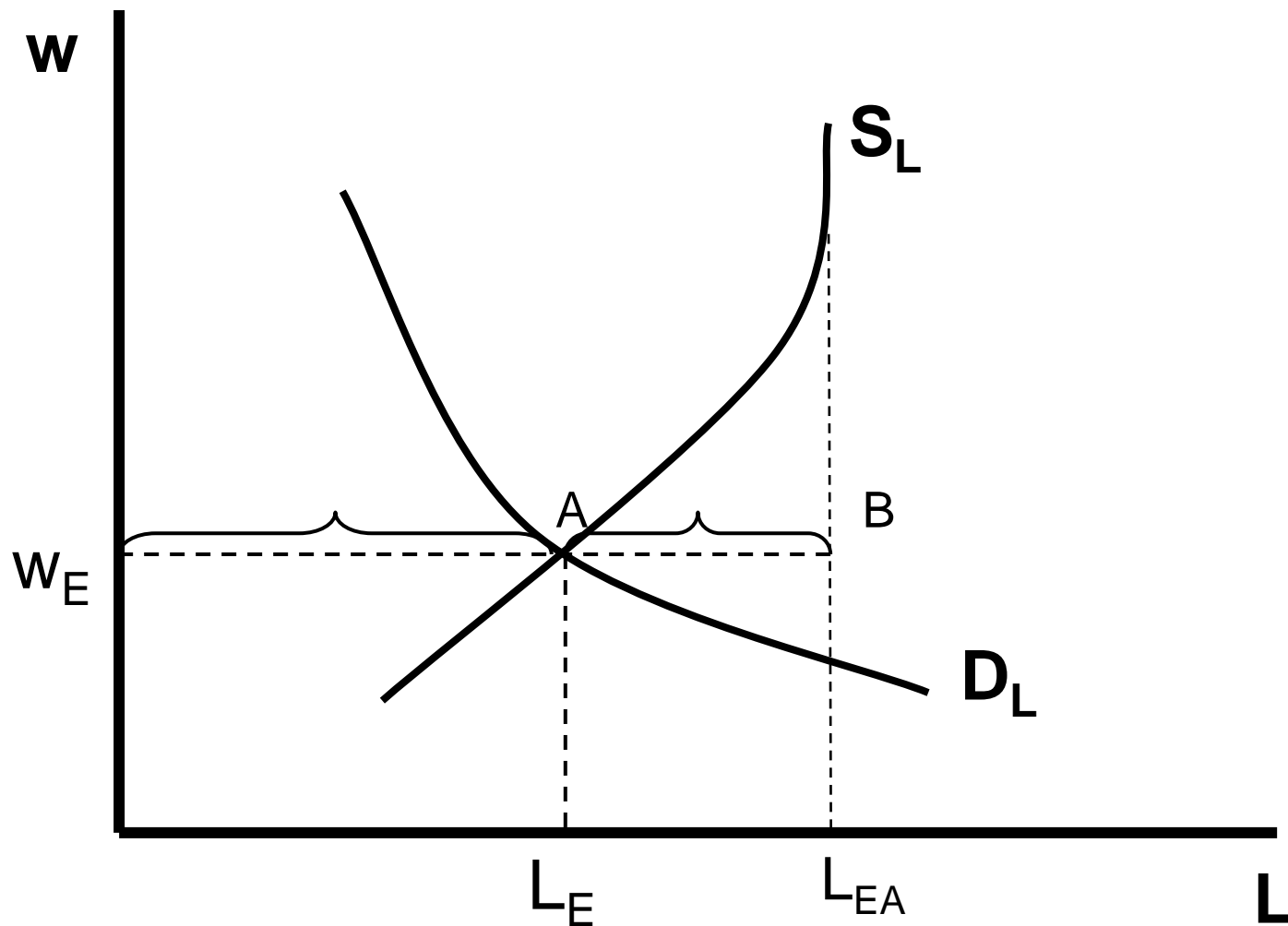
Typologie nezaměstnanosti

- Dle příčiny vzniku
 - frikční
 - strukturální,
 - cyklická.
(sezónní)
- Dle délky (dlouhodobá, krátkodobá).
- Dobrovolná a nedobrovolná.

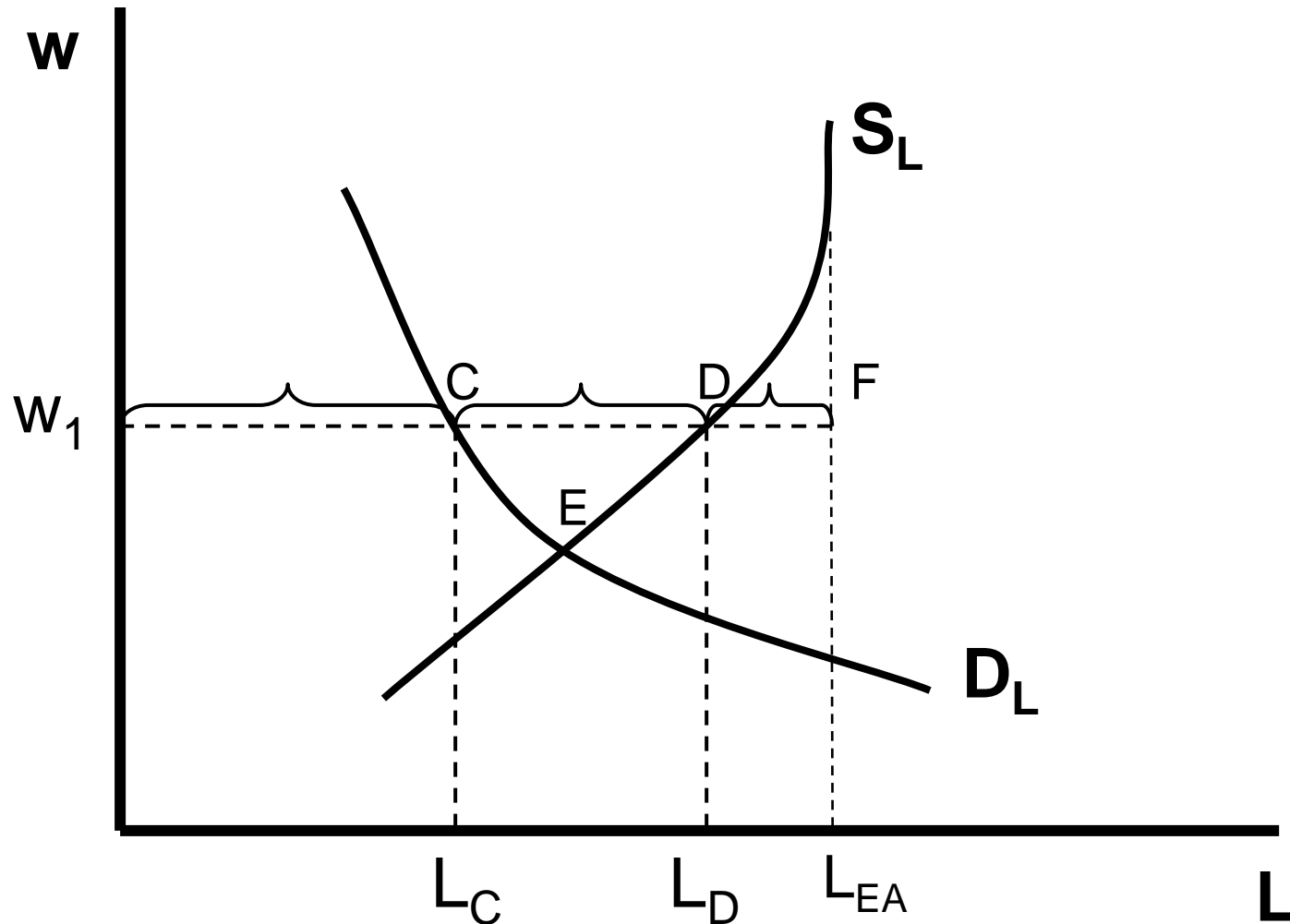
Přirozená míra nezaměstnanosti

- Odpovídá plnému využití zdrojů.
- Při přirozené míře nezam. se na trhu vyskytuje pouze dobrovolná nezaměstnanost.
- Obsahuje frikční a strukturální složku.
- NAIRU – Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment
- POZOR přirozená m. nezam. není nulová!

Dobrovolná nezaměstnanost

Nedobrovolná nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2012-2023 (v %)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OMN	7,0	7,0	6,1	5,0	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,2	2,6
Podíl nezam.	6,76	7,68	7,70	6,57	5,55	4,26	3,20	2,80	3,51	3,82	3,41	3,61

Zdroj: Český statistický úřad, on-line (2024-04-01),
dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr